

Valtionavustukset kirjastoille

Hakija

Y-tunnus

0190027-0

Vaaan kunta

Sijaintikunta

Vaala

Hakemuksen käsittelevä AVI

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (PSAVI)

Yhteystiedot

Postiosoite**Lähiosoite tai PL**

Järvikyläntie 1

Postinumero

91700

Postitoimipaikka

VAALA

Maksuyhteys

Tilinumero (IBAN)

FI0557609610000150

Pankin tunnistetieto (BIC)

OKOYFIHH

Hankkeen tiedot

Hankkeen nimi

Vaaan tulevaisuuden kirjasto - yhteinen kirjastomme

Tiivistetty kuvaus hankkeesta

Hankkeen avulla kehitämme kirjastoamme kuntalaisten yhteiseksi toimintaympäristöksi kannustamalla yhteistyöhön kuntalaisia, yhdistys-, järjestö- ja seuratoimijoita sekä poliittisia puolueita, päätöksentekijöitä ja luottamushenkilöitä ja kunnan työntekijöitä yli hallintorajojen. Luomme hankkeen myötä kirjastolle osaamista demokratiatyön edistämiseen ja juurrutamme toiminnan osaksi kirjaston toimintaa tuleville vuosille. Hankkeen aikana jalkaudumme ja etsimme kirjastolle uusia asiakasryhmiä, jotta kuntalaisten osallisuus vahvistuisi. Kokeilujen avulla opetelemme uusia toimintatapoja digitaalisuutta ja etäpalveluja kehittämällä sekä laajentamalla toimintaa eri puolille kuntaa. Vahvistamme kirjastoa yhteisen toiminnan alustana kunnassa.

Hanke kohdistuu kokonaan tai pääosin hakuohjeen kokonaisuuteen

Aktiivinen kansalaisuus, osallisuus, demokratia ja sananvapaus

Ohjausryhmä

Virkanimike

Hyvinvointijohtaja

Virkanimike

Kirjastonhoitaja

Virkanimike

Hyvinvointisuunnittelija

Virkanimike

Vanhus- ja vammaisneuvoston edustaja

Virkanimike

Nuorisoneuvoston edustaja

Virkanimike

Koulukeskuksen edustus mm. historia -
yhteiskuntaopin henkilöstö

Virkanimike

Yhdistysten edustajat mm. kyläyhdistykset,
perinneyhdistykset

Virkanimike

Vaalan kunnan kulttuuriryhmä

Organisaatio

Vaalan kunta

Organisaatio

Vaalan kunta

Organisaatio

Vaalan kunta

Organisaatio

Vaalan kunta

Organisaatio

Vaalan kunta

Organisaatio

Vaalan kunta

Organisaatio

Kuntalaiset

Organisaatio

Kuntalaiset

Toteutus

Toteuttava kirjasto

Vaalan kirjasto

Vaikutusalue

kunnat

Toimintaympäristö

Vaalan kunta

Vaala on 2700 asukkaan kunta, jonka väkimäärä kolminkertaistuu kesän matkailu- ja vapaa-ajan asukkaiden myötä. Puolet kunnan asukkaista asuu kylissä taajaman ulkopuolella. Vaala sijaitsee kahden maakunnan rajalla ja muutti maakuntaa vuonna 2016 Kainuusta Pohjois-Pohjanmaalle. Kunnasta on noin 90 km molempien maakuntien keskuksiin. Sijainti vaikuttaa monin tavoin kuntalaisten elämään ja arkeen. Etäisyydet kunnan eri kylien välillä ovat pitkiä ja julkista liikennettä on vähän, erityisesti se on puutteellista kylien välillä. Palvelut ovat keskittyneet viime vuosien aikana kirkonkylän taajamaan.

Kunnan hallinnossa on kaksi aktiivisesti toimivaa lautakuntaa: hyvinvointi- ja elinvoimalautakunnat.

Hyvinvointilautakunnassa käsitellään sekä sivistysosaston ja hyvinvointiosaston toimintaan liittyvät asiat.

Hyvinvointiosaston piiriin sisältyvät hyvinvointi-, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelut sekä kirjastopalvelut. Lähialueen kuntien vertailussa Vaalassa korostuu erityisesti kirjastotoimeen panostaminen.

Kunnan laaja hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosiksi 2021-2025 ja se toimii päätöksenteon ja seurannan sekä arvioinnin välineenä vuositason ja osavuosisikatsauksissa. Hyvinvointisuunnitelmassa kirjastopalvelut näyttäytyvät vahvana kuntalaisille tarjottavana palveluna, jota kehitetään vuosittain. Kunnassa on aktiivisesti osallistuttu valtionavustusten hakemiseen ja investoitu kirjaston toimintaympäristön kehittämiseen. Verkkoasiointi on lisääntynyt voimakkaasti, joten palvelujen kehittämiselle on tarvetta.

Toteutettujen hankkeiden avulla vahvistamme kirjastopalveluiden roolia kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä. Kirjastopalveluiden saavutettavuuden edistäminen on perusteltua. Erityisesti ikääntyvien määrän nousun myötä olisi tarve myös kehittää kotiinvietyjä palveluja ja osallisuutta sekä yhteistyötä yhdistysten ja neljännen sektorin kanssa.

Nyt haettava hanke kytkeytyy koko hyvinvointiosaston toimintaan. Tämän hankkeen tuloksena kehitettävää demokratiatyötä voidaan hyödyntää kuntalaisten hyvinvointityössä laaja-alaisesti saamalla mukaan monipuolisesti uusia toimijoita kirjastoon ja tuomalla esiin demokratiaa tukevia vaikuttamisen välineitä. Näillä toimilla on pitkällä tähtäimellä merkittävä vaikutus syrjäytymisen ehkäisemiseen ja osattomuuteen. Hyvinvointiosaston työntekijöillä on osaamista edistää demokratiaa omassa työssään, kun sitä ohjataan yhteisin ja yhdessä sovituin panostuksin.

Kirjastopalveluita kehitettäessä Vaalassa kehitetään demokratian ohella yhteisöllisyyttä, osallisuutta, kulttuurihyvinvointia sekä digitaitoja.

Vaalan kunnan kirjasto

Vaalan kirjasto sijaitsee Vaalan yhtenäiskoulun välittömässä läheisyydessä, samassa pihapiirissä. Vaalassa on vain yksi kirjastorakennus ja kokoelman koko on noin 50 000 nimikettä. Toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa kirjastossa on 2 henkilöä ja hanketyöntekijä vuoden 2023 loppuun. Työllistämismäärärahoilla kirjastossa työskentelee noin 1-2 henkilöä vuoden aikana. Yhteistyötä tehdään erityisesti koulun, nuorisotyön, kulttuuritoimijoiden ja kansalaisopiston kanssa. Kirjastosta voi lainata liikuntavälineitä ja pelejä. Kesällä kunnanviraston sulkuajana kirjasto toimii kunnan infopisteenä.

Kirjastossa viime vuosina tehty remontit mahdollistavat uudenlaisen yhteisöllisen toiminnan ja sen kehittämisen. Vuonna 2023 toteutettiin "raikastamisprojekti" eli ilmanvaihtoremontti, jossa uusittiin kirjaston ilmanvaihto (budjetti noin 80000 €). Pari vuotta aiemmin toteutettiin rakennuksen kengitysremontti, ja sitä ennen vielä välikatto- ja kattoremontti ja aiemmasta autotallista on tehty lisää tilaa, kun kirjastoauton toiminta on päättynyt.

Kirjastoa on kalustettu tarpeen mukaan. Vuodelle 2023 valtuusto on varannut 100.000 euroa lasten ja nuorten kirjaston kalustehankintoihin. Tänä vuonna on hankittu kirjastoon virtuaalinen peliseinä iWall, jonka tarkoituksena on houkutella lapsia ja nuoria perheitä kirjastoon. Seuraavaksi sisustetaan aikuisten osasto, jota on suunniteltu teemalla Tulevaisuuden kirjasto Vaalassa. Liikuteltavat kalusteet mahdollistavat isompien tilaisuuksien järjestämisen kirjaston tiloissa.

Vuonna 2019 on otettu käyttöön omatoimiaika ja itsepalveluautomaatti. Sen jälkeen on pyritty enemmän tuomaan kirjaston toimintoja ja käyttömahdollisuuksia kuntalaisille tutuksi mm. aktiivinen sosiaalinen median hyödyntäminen.

Aiemmin Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt Vaalan kirjastolle valtionavustuksia omatoimikirjastoon ja kolmeen eri Tuutikki-hankkeeseen vuosina 2013-2018. Viimeisimpinä kehittämiskohteina ovat olleet lasten ja nuorten kirjastotyö, lukemisen edistäminen ja perheiden sekä lasten/nuorten viihtyvyys kirjastossa. #munkkirjasto -hanke päättyy vuoden 2023 loppuun.

Hyvien kokeilujen ja kehittämistyön juurtumista vahvistaa jatkuva kehittämistyö. Tärkeänä koetaan edelleen kirjaston palveluiden saattaminen tietoon ihmisille. Sosiaalinen media ja maksulliset lehdet eivät pysty välittämään tietoa palveluista ja kirjaston mahdollisuuksista kaikille. Jalkautuminen kirjastolta kunnassa järjestettäviin tapahtumiin ja kunnan eri toiminnoissa mukana oleminen tuo tietoa kirjaston palveluista myös niille, jotka eivät aktiivisesti käytä kirjastoa. Tähän haluamme panostaa edelleen ja tuoda ihmiset yhteen kirjastossa.

Kirjasto ja sinä -kyselyssä kysimme keväällä 2023 kirjaston käyttäjiltä ajatuksia "tulevaisuuden kirjastosta". Vastauksista nousee esiin toiveita kirjastosta, missä ollaan tekemisissä ihmisten kanssa ja viihdytään. Kirjaston tulee olla perinteinen ja keskiössä tulisi olla kirja ja lukemiseen kannustaminen, mutta myös

- muuntautuva,
- saavutettava,
- monipuolinen,
- palveleva,
- ohjelmaa tuottava,
- keskustelu- ja kohtaamispaikka,
- maksuton,
- rauhallinen ja rentoutumiseen mahdollistava paikka.

Budjetti kirjastolle vuonna 2024

Talousarvioesitys on tehty ja hyväksytty vuodelle 2024 hyvinvointilautakunnassa ja kunnan hallituksessa. Varsinainen budjetin hyväksyminen kunnanvaltuuston toimesta toteutuu vasta joulukuun 2023 aikana. Hyvinvointilautakunta on esittänyt kirjaston vuosibudjetiksi 222 020 €. Budjetti on aiempiin vuosiin verrattuna samalla tasolla. Erilliset investoinnit sisältyvät kunnan investointiluettelo. Vuodelle 2024 on esitetty kirjaston investointeihin 50 000 € ja vuodelle 2025 50000 €.

Tavoitteet

Tavoitteet:

1. Yhteisöllisyys ja osallisuus lisääntyvät ottamalla käyttöön uusia toimintatapoja ja hyödyntämällä kehitettyjä menetelmiä. Osallisuuden toteutuminen on demokratian toteutumista ja mahdollistaa kuntalaisten osallistumisen yhteiseen toimintaan ja sen suunnitteluun. Kirjastomme tarjoaa jatkossa eri väestöryhmille kiinnostavia tilaisuuksia ja tapahtumia. Erityisesti haluamme tavoittaa uusia väestöryhmiä etämenetelmillä ja järjestää etäkatsomoita kuntalaisia kiinnostaviin kulttuuri- ja tietotilaisuuksiin. Tavoitteemme on osallisuustyön kautta kohdata uusia yleisöjä, yhteisöjä sekä jakaa osaamista ja lisätä kulttuurista monimuotoisuutta ja edistää hyvää keskustelukulttuuria.

2. Uudet käyttäjäryhmät ja kuntalaisten tietoisuus kirjastopalveluista lisääntyy edelleen. Jalkautumalla ja kertomalla laajemmin tavoitamme nekin, jotka eivät vielä käytä tai tunne kirjastopalveluita. Kirjaston lainauspalvelut ovat toimintamme keskiössä ja niiden laajentamiseen liittyvät kokeilut ovat tavoitteemme. Olemme tunnistaneeet lisäkannustusta ja huomiota tarvitseviksi ryhmiksi, ikääntyvät ja työikäiset, miehet, erityisryhmät sekä kuntaan muuttaneet mm. eri kieli- ja kulttuuriryhmät.

3. Kirjasto avoimena kohtaamis- ja kehittämissympäristönä. Tulevat teemavuodet otetaan demokratiatyön edistämisen keskiöön. Kehitämme avointa keskustelukulttuuria yhteisten aiheiden puitteissa.

Vuonna 2024 - Vaala 70 vuotta

Kehitetään kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia omassa yhteisössä. Vaalan kunta jakaa yhdistystoimijoille vuoden 2024 toimintaan ylimääräisen avustuksen, jonka tulee liittyä tavalla tai toisella Vaala 70 -juhlavuoteen. Kutsumme yhteisöjä, yhdistyksiä ja kuntalaisia toteuttamaan kanssamme juhlavuotta yhdessä.

Vuosi 2025 – kunta- ja aluevaalit

Äänestysaktiivisuus on pitkään ollut ainoita osallistumista ja osallisuutta ilmentävä indikaattori. Se on Vaalassa ollut vuonna 2017 63,6 % ja vuonna 2021 58,3 %. Tavoitteena on pitää äänestysaktiivisuus kunta- ja aluevaaleissa korkeana. Tavoitteena on lisätä kuntalaisten, päättäjien ja viranhaltijoiden vuoropuhelua sekä lisätä kuntalaisten tietoa ja ymmärrystä vaikuttamismahdollisuuksistaan.

Toimintasuunnitelma

Hanke toteutetaan vuosina 2024-2025. Hankkeen aikana kokeillaan demokratiatyön malleja ja juurrutetaan demokratiatyö osaksi kunnan kirjaston toimintaa. Olemme tutustuneet erityisesti Sitran julkaisuun: Miten kirjastoista tehdään kansanvallan foorumeita? sekä Tampereen ja Jyväskylän kirjastojen demokratiahankkeen julkaisuun: Tiedossa demokratiaa! Kirjastojen demokratiatyön käsikirja.

Hankkeeseen palkataan yksi kokopäiväinen kirjastoalan työntekijä, jolla toivotaan olevan kokemusta tapahtumien tuotannosta, kulttuurialalta sekä viestinnästä. Tehtäviin kuuluvat hankkeen tavoitteellisen toiminnan koordinointi, suunnitelmallinen ja monikanavainen viestintä, kumppanuuksien rakentaminen, käytännön toimenpiteet tapahtumien osalta, hankkeen seurannan ja arvioinnin toteuttaminen ja toiminnan juurruttaminen vuosikellon toteuttamisen avulla.

Yhteistyökumppaneina hankkeessa toimivat kunnan kirjaston käyttäjät, paikalliset yhdistykset ja järjestöt, neljäs sektori, kunnan päätöksentekijät ja johto, hyvinvointiosaston työntekijät, kunnan työllisyyspalvelut, muut toimijat.

Vuosi 2024 on kunnan 70-vuotisjuhlavuosi ja se on yksi kantavista teemoista hankkeen osalta. Juhlavuoden aikana kirjasto luo puitteet paikallisten perinteiden esiintuomiseksi ja itsetunnon kohottamiseksi mahdollisimman monella tavalla. Kirjaston toiminta korostuu elämys-, oppimis- ja asiointikeskuksena.

Kunta- ja aluevaalit vuonna 2025 tuo toiminnan keskiöön paikallisen päätöksenteon ja vaikuttamisen mahdollisuudet. Tuolloin toiminta painottuu yhteistyöhön vaaliehdokkaiden ja poliittisten toimijoiden kanssa.

Aikataulutus ja toimenpiteet:

Vuosi 2024 – asukasosallisuuden voimistaminen

- Tunnistetaan nykyisestä toiminnasta osallisuutta ja demokratiatyötä sisältävä toiminta ja siihen liittyvät kumppanuudet yhdessä kirjaston työntekijöiden ja ohjausryhmän kanssa.
- Viestintäsuunnitelman ja brändin luominen hanketoiminnalle yhteistyössä kunnan viestinnän asiantuntijan kanssa.
- Asukas-asiakaskysely hankkeen teemaan liittyen keväällä 2024.
- Kumppanuuksien luominen Vaalan kulttuuriryhmän, vaikuttamistoimielinten sekä perinneyhdistysten ja toimijoiden kanssa teeman Vaala 70 vuotta ympärille sekä teemaan liittyvän toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä. Avoin kutsu kuntalaisille.
- Neljäs sektori – vapaamuotoiseen yhdistymiseen kannustaminen ja toiminnan toteuttaminen mm. olohuonetoiminta, vertaistoiminta, vastuun kanto toteuttamisessa.
- Vuosisuunnitelman 2024 laatiminen kumppaneiden kanssa kirjaston resurssit huomioiden.
 - Etätapahtumat – rajaton mahdollisuus. Kokeileva toiminta yhteistyökumppaneiden kanssa kyselyn kautta nousseista teemoista.
 - Digitaaliset palvelut esille kirjastossa ja niiden käyttöön kannustaminen/ohjaaminen erityisesti ikäihmisille
 - Kirjakassipalvelun kokeilu. Selvitetään palvelutarvetta ja valitaan kohderyhmä kokeiluun. Etsitään vaihtoehtoja toteuttaa kirjakassipalvelua
 - Vaalassa esimerkiksi kunnan asiointiliikenteen puitteissa tai ystävätoimintana.
 - Jalkautuminen kirjaston ulkopuolelle tapahtumiin eri puolelle kuntaa mm. kylien tapahtumat sekä "etsivä" kirjastotyö.
- Vuoden 2025 toiminnan suunnittelu kumppaneiden kanssa.

Vuosi 2025 – demokratian esiinmarssi ja aktiivinen kansalaisuus

- Toiminnalla vahvistetaan luottamusta ja osallisuutta, osallistumista sekä vuorovaikutusta kuntalaisten keskuudessa. Opetellaan ja kokeillaan vaikuttamista. Hankitaan asiantuntemusta ja valmennusta.
- Kuntalaisten keinot osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon nostetaan esille monipuolisesti ja suunnitelmallisesti ja niistä viestitään monikanavaisesti kunnan ja kirjaston viestintäkanavissa. Tietopankki kirjastolle ja keskustelutilaisuuksia.
- Virkamiesten ja päättäjien penkkikahvilat, paneelit sekä muut keskustelutilaisuudet liittyen kunta- ja aluevaaleihin. Yhteistyössä paikallisten poliittisten puolueiden kanssa. Hybriditoteutusten kokeilut.
- Kirjastojen demokratiatyön käsikirjasta innostavia ideoita kokeiluna toteutettavaksi voisivat olla kirjastossamme: Maaningan Luupin alla -keskustelutilaisuudet, Pornaisten Lavastettu mielenilmaisu, Kangasniemen Kuntakenttä tutuksi, Riihimäen Poliitiikan aamukahvit tai Jämsän Stand up -esitys.
- Kirjaston vuosikello tuleville vuosille – kerätään kokeilujen kokemukset ja suunnitellaan resurssien puitteissa jatkotoimintaa tuleville vuosille. Viedään hyvät käytänteet osaksi kunnan osallisuusohjelmaa.

Arviointi, seuranta ja vaikuttavuus

Demokratiatyöllä halutaan panostaa kirjaston käyttäjäryhmien laajentumiseen.

Erityisesti vuoden 2024 kehittämisen tavoitteena on saada miehet ja työelämän ulkopuolella olevat aktivoitumaan ja kiinnostumaan kirjaston palveluista ja niiden kehittämisestä sekä tuoda esiin paikallista historiaa ja kulttuuriperintöä Vaalan kunnan 70-vuotis juhlavuoden puitteissa yhteistyössä vaalalaisten ja yhdistys- ja järjestötoimijoiden kanssa. Vuoden 2025 alkupuolella toiminta painottuu kunta- ja aluevaalien puitteissa järjestettävän demokratiatyön ja vaikuttamiskeinojen esiintuomiseen.

Asiakas-/asukaskysely kirjaston palveluista toteutetaan hankkeen toiminnan arvioimiseksi loppukeväästä 2024 ja syksyllä 2025.

Toiminnan tavoitteiden toteutumista seurataan:

- uudet käyttäjät, määrän kehittyminen
- asiakkaiden ja uusien käyttäjien osalta sukupuoli
- demokratiateemaisten tilaisuuksien määrän kehittyminen ja
- uusien toimintatapojen kokeilujen määrät ja niistä saatu palaute
- vuosikellon toteutuminen vuosina 2024 ja 2025 sekä sen juurtuminen vakituiseen käyttöön

Demokratia- ja osallisuustyö jää kiinteäksi osaksi kirjaston toimintaa sisältyen henkilöstön tehtäväkuvauksiin sekä budjettiin. Tehtävien toteuttaminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa vakiintuu käyttäjien ja kumppanien kanssa laaditun vuosikellon mukaan. Demokratiatyö sisällytetään kirjaston muun toiminnan yhteiseen vuosikelloon toteutettavaksi kirjaston resurssien puitteissa.

Yhteistyötahot

Muut yhteistyötahot

Kohderyhmät

Erityisryhmät
Ikääntyneet
Kirjaston ei-käyttäjät
Maahanmuuttajat
Miehet
Työikäinen väestö
Työttömät
Sidosryhmät

Teema

Kirjasto oppimisympäristönä ja yhteisöllisenä toimijana

Asiasanat ja tagit

kuntatyö, asiakasosallisuus, demokratiatyö, digineuvonta, kulttuurihyvinvointi, yhteiskehittäminen

Kustannusarvio ja rahoitus

Haettava summa (€)

74800,00

Avustuksen suunniteltu käyttöaika

01.04.2024 - 31.12.2025

Kustannusarvio

Kustannus	Summa (€)	%-osuus	Erittely
Palkkakustannukset sivukuluineen / työpalkkio	70000,00	75%	Yhden henkilön 20 kk palkka (á 2500), kirjaston vakituisen henkilöstön osallistuminen hankkeen toteutukseen työajanseurannan mukaan..
Matka- ja kuljetuskustannukset	3000,00	3%	Hanketyöntekijän matkakulut kunnan sisällä ja koulutuksiin myös kunnan ulkopuolelle
Aineet, tarvikkeet tavarat	5000,00	5%	Tilaisuuksiin tarvittavat tarvikkeet (paperit, kynät, somisteet, markkinointitarvikkeet, välineistö: mikrofoni, kaiutin.) ja tarjoilut
Palveluiden osto	7000,00	7%	Asiantuntijaluennot, valmennukset ja markkinointikulut, kokeilujen toteutukset
Tilavuokrat	1000,00	1%	Kirjaston ulkopuolella toteutettavien tilaisuuksien tilavuokrat.
Muut vuokrat, leasingkustannukset	2500,00	3%	Työtietokoneen leasingvuokra ja muut mahdolliset työvälineet sekä ohjelmistot.

Muut kustannukset	5000,00	5%	Puhelin-, kopio-, painatuskulut sekä muut hallinnolliset ja satunnaiset kulut
Yhteensä (€)	93500,00		

Rahoitus

Rahoituslähde	Summa (€)	Erittely
Valtionavustus (haettava summa)	74800,00	
Kunnan rahoitus/kuntien omarahoitus	18700,00	Vaalan kunnan omarahoitus, sisältää myös mahdollisia kirjaston vakituisen henkilöstön palkkakustannuksia työajanseurannan mukaan.
Muu julkinen rahoitus ja avustukset		
Toiminnasta saatavat tulot		
Muu rahoitus		
Yhteensä (€)	93500,00	

Valtionavustuksen osuus kokonaisrahoituksesta
80,00 %

Tarkemmat tiedot rahoituksesta
Vaalan kunta vastaa hankkeen omarahoitusosuudesta.

Liitteet

Liitteen nimi	Kuvaus	Lähde
TA2024 - Vaalan kirjasto.pdf	Talousarvio vuodelle 2024, ei sisällä investointivarausta 50000 €. Talousarvioesitys on hyväksytty hyvinvointilautakunnassa ja kunnan hallituksessa. Valtuustossa joulukuussa 2023.	Alkuperäinen asiointi

Asioija

Asioijan etunimi
Anne

Asioijan valtuutustieto
Oma ilmoitus valtuudesta yrityksen/yhteisön puolesta asiointiin

Asioijan sukunimi
Huotari